

**АНАЛИЗА ПОКАЗАТЕЉА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА НА
ТЕРИТОРИЈИ ПИРОТСКОГ ОКРУГА ЗА 2010.год**

Територија Пиротског округа простире се на површини 2761 км² на којој је према попису из 2002.год. живело 105 654 становника. Становништво пиротског округа дистрибуирано је у четири општине: Пирот, Димитровград, Бабушница и Бела Паланка. Према попису из 1991.год на подручју пиротског округа живело је 115856 становника, што показује да се број становника између два пописа смањило за 11245 становника.

Пратећи процењен број становника по општинама на територији округа за 2009 г. запажа се драстичан пад броја становника у односу на попис из 1991.год и 2002.год.(таб.бр1).

Табела бр.1. Број становника у пиротском округу на основу пописа из 1991г. и 2002 г .
и процењени број становника у периоду од 2006 г до 2009 г.

година	Пирот	Димитровград	Бабушница	Бела Паланка	Округ
1991	67658	13448	19333	16447	116899
2002	63791	11748	15734	14381	105654
2006*	61578	10964	14222	13369	100133
2007*	60966	10765	13849	13101	98681
2008*	60376	10566	13436	12845	97223
2009*	59825	10407	13036	12593	95861

*процењен број становника

Састав становништва према полу и старости

Према попису из 2002 год. на територији пиротског округа било је 576 особа мушког пола више у односу на број жена. Већи удео мушког становништва је показатељ позитивног маскулинитета, а стопа маскулинитета износила је 1010.

У 2009 г. такође је већи удео мушке популације (за 1120), присутан је и даље позитиван маскулинитет а вредност стопе је 1025 мушкараца на 1000 жена. (табела бр.2)

Табела бр 2. Полна структура становништва пиротског округа у периоду 1991-2009 г

Година	Мушко		Женско	
1991	58948	50.4%	57978	49.6%
2002	53115	50.3%	52539	49.7%
2007*	49813	50.5%	48868	49.5%
2008*	49149	50.6%	48074	49.4%
2009*	48545	50.6%	47316	49.4%

Старосна структура становништва пиротског округа, према попису (процењеном броју) у периоду од 1999 г до 2009 г , показује перманентно смањење учешћа најмалађе популације (0 –14 год.), и померање према старијим годиштима. Учешће најстаријих (50 и више) много је веће. То значи да је биолошки тип становништва пиротског округа по Sundberg-у регресиван.(таб.бр.3) Према процени становништва из 2009.године у структури становништва , категорија од 0-14 год. заступљена је 12,8%,а становништво старије од 50 година 44,8%.(таб.бр.4)

Табела бр.3 Становништво на пиротском округу по старосним групама 1991- 2009 год

Година пописа-процењен број	0-14 година	15-49 година	50 + Година	Укупан број становника
1991	19325	51038	46536	116899
2002	14449	46619	44586	105654
2008	12610	41419	43194	97223
2009	12252	40670	42939	95861

Табела бр.4 Старосна структура становништва пиротског округа по Sundberg-у према попису (процени) 1991-2009 г.

Година	0-14 год.(%)	15-49 год.(%)	50 и више (%)
1991	16,5	43,7	39,8
2002	13,7	44,1	42,2
2008	12,9	42,6	44,4
2009	12,8	42,4	44,8

Наталитет

Наталитет-је показатељ природног кретања становништва .Мери се стопом наталитета која представља однос између броја живорођене деце на једној територији у току једне године и укпног броја становника на посматраном подручју средином године. Сматра се да је стопа наталитета неповољна, када су вредности ниже од 12 промила.

Табела бр.5 Кретање стопе наталитета на подручју пиротског округа у периоду од 2004-2009 год.

Година	Број живорођених	Стопа наталитета
2004	780	7,4
2005	695	6,6
2006	660	6,2
2007	663	6,6
2008	596	5,9
2009	628	6,5
2010	605	6,3

Анализа кретања стопа наталитета на пиротском округу у посматраном периоду показује:

- наталитет становништва пиротског округа је низак, јер се број живорођених из године у годину смањивао. Стопа наталитета је неповољна јер су вредности испод 12 промила
- присутан је тренд сталног опадања вредности стопа од 2004 до 2008 год, док се у 2009 год бележи блажи пораст

На наталитет утичу многи фактори: структура становништва према полу и старости, социјално-економски услови, квалитет живота, традиција ,култура, психолошки фактори и други.

Природни прираштај

Показатељ је природног кретања становништва и представља разлику броја живорођених и умрлих особа на одређеној територији на 1000 становника годишње.

На територији пиротског округа ова стопа је негативна и у сталном паду због присутне чињенице да је број умрлих већи од броја рођених. Поред осцилација у 2006 год. присутно је и даље смањење природног прираштаја .У 2010год. забележен је благи пораст природног прираштаја – 9,1 у односу на 2009г. када је вредност била –10,4 (табела бр.6)

Табела бр.6. Кретање природног прираштаја на подручју пиротског округа у периоду 2004-2010.год.

Година	стопа природног прираштаја
2004	-4,0
2005	-8,3
2006	-7,7
2007	-9,9
2008	-10,2
2009	-10,4
2010	- 9,1

Социјално економски – показатељи

На територији пиротског округа у 2009 год. било је 24.748 запослених и 15.110 незапослених лица. У поређењу са 2008 г. дошло је до смањења запослених и повећања броја незапослених лица (таб.бр.7).Тако је стопа незапослености на територији пиротског округа у 2009 г(35,23) била већаод стопе незапослености у 2008 г.(32,69).Највећи проблем незапошљености присутан је у општини Бела Паланка (стопа је 50,23), док је најнижа стопа незапослености забележена у општина Пирот - 30,97 (табела бр.8).

Анализа просечне зараде запослених на територији пиротског округа у периоду 2008-2010 год. показује повећање просечне зараде у 2010 год. за 24 % у односу на прошлу годину. Најнижа просечна зарада у поменутом периоду је у општини Бела Паланка, док највећа просечна зарада у општини Пирот са изузетком из 2008г. (табела бр.9).У поређењу са Р.Србијом просечне зараде запослених у 2009.год. на територији пиротског округа биле су мање за 28,5%. !!

Таб.бр7 Број запослених и незапослених на пиротском округу у 2008.год и 2009.год

Општина	Запослени		Незапослени	
	2008 г	2009 г	2008 г	2009 г
Пирот	19541	18108	8586	8747
Бабушница	2333	2249	2107	2013
Димитровград	1781	1927	1843	1566
Бела Паланка	2506	2464	2489	2784
Округ	26.161	24.748	15.025	15.110
Република Србија	1.999476	1.889085	727.621	730.372

* извор података Републички завод за статистику

Таб.бр8 Стопа незапослености на територији пиротског округа 2008 г. и 2009 г.

Општина	2008 г	2009 г
Пирот	28,30	30,97
Бабушница	35,06	38,07
Димитровград	44,07	41,05
Бела Паланка	45,82	50,23
Округ	32,69	35,23
Република Србија	24,6	26,0

* **Стопа незапослености** представља проценат незапослених у укупном броју активних становника

Табела бр 9 Просечна зарада без пореза и доприноса по глави становника на територији пиротског округа у периоду 2008- 2010.г

Општина	2008 год	2009 год	2010 год
Пирот	24884	24572	29720
Бабушница	20277	19376	27603
Димитровград	28583	24093	25019
Бела Паланка	13159	13357	19677
Округ	23.579	22.845	28.311
Централна Србија	32.688	31.930	34.142

* извор података Републички завод за статистику

Морталитет

Морталитет представља негативну појаву у природном кретању становништва и зависи од биолошких и економских чинилаца : биолошки су старосна структура, здравствено стање становништва, а економски- достигнути ниво животног стандарда, ниво образовања, услови живота и др.

Обзиром да је на пиротском округу присутан пад наталитета дужи низ година, промењена је старосна структура становништва у смислу повећања броја старих особа и повећаног очекиваног трајања живота. Стопа морталитета имала је растући тренд у односу на 2004 годину. Од 2007 год. стопа је у опадању, па је у 2010г. присутно је извесно смањење смртности (15,6) у односу на 2009 год (16,9) (табела бр 10).

Анализом умрлих према старости и полу запажа се такође опадајући тренд, али је и у 2010год. највећи број умрлих у старосној групи преко 55 година и то је више припадника мушког пола 40,6 , а жена 38,5. (табела бр. 11)

Табела бр.10. Стопа опшег морталитета на пиротском округу у периоду 2004-2010.год.

Година	Број умрлих	Општа стопа морталитета
2004	1204	11,7
2005	1570	15,5
2006	1478	14,8
2007	1709	17,3
2008	1629	16,8
2009	1621	16,9
2010	1495	15,6

Табела бр.11 Кретање стопа специфичног морталитета према полу и узрасту на пиротског округа у периоду 2004 –2010 год.

Година	0-4 година		5-19 година		20-54 година		55 и више	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
2004	0,9	/	0,1	0,1	2,0	1,0	31,8	29,7
2005	0,5	1,0	0,2	0,2	2,7	1,5	43,1	37,1
2006	/	0,5	0,4	0,4	2,6	1,0	40,8	36,7
2007	0,1	1,5	0,4	/	3,0	1,4	47,3	41,7
2008	0,5	1,0	0,1	/	1,7	1,2	41,4	41,3
2009	1,1	/	0,1	0,1	3,0	1,5	44,7	40,4
2010	0,5	/	/	0,1	2,6	1,1	40,6	38,5

Морталитет одојчади један је од најосетљивих показатеља здравственог стања становништва .Израчунава се као стопа и представља однос броја умрле одојчади на 1000 жиорођене деце у одређеној години и на одређеном подручју. Стопа чија је вредност испод 18, представља врло ниску смртност одојчди.

На висину стопе смртности утиче деловање ендогених и егзогених фактора. У ендогене факторе спадају: генетски и конгенитални поремећаји, недонесеност, мала порођајна тежина, и разлог су неонаталног морталитета (0-27 дана по рођењу). Егзогени фактори: социо-економски услови, здравствена и социјална заштита и одговорни су за постнеонатални морталитет (од 28 дана до 1.године живота).

Табела бр.12 Кретање стопе смртности одојчади на пиротском округу у периоду 2004. - 2010. год.

Година	Морталитет одојчади	Неонатални морталитет	Постнеонатални морталитет
2004	3,8	3,8	/
2005	6,6	4,4	2,2
2006	1,5	1,5	/
2007	4,5	4,5	/
2008	3,4	1,7	1,7
2009	3,2	3,2	/
2010	1,7	/	1,7

Стопа морталитета одојчади имала је највећу вредност у 2005 год (6,6). После извесних осцилација, стопа је у сталном паду у периоду од 2007 до 2010 год . Тако је у 2010 год, стопа скоро двоструко мања у односу на 2009 год. Неонатални морталитет није забележен у 2010 год, већ само 1 случај постнеонаталног морталитета. Посматрано генерално, у протеклом периоду је неонатални морталитет био више заступљен од постнеонаталног .(таб.бр12).

Стопа ненаталног морталитета као показатељ је утицаја ендогених фактора може се превенирати предузимање мера на спречавању деловања истих: раним откривањем поремећаја у трудноћи, сарадњом са генетским саветовалиштем и максималном организацијом здравствене службе у пружању свеобухватне квалитетне пренаталне заштите жена односно плода у току трудноће и перинаталне заштите жена у току порођаја.

Стопа постнеонаталног морталитета као показатељ утицаја егзогених фактора (услови породичне средине, социјално економски фактори и начин живота, начин исхране и здравствена култура мајке, изложеност инфекцијама, коришћење здравствене службе и др.), може се успешно спречити сталним унапређењем квалитета рада здравствене службе и општим социјално – економским мерама.

Табела бр.13 Стопе пропорционалног морталитета деце млађе од 5 година и старијих од 55 год. на пиротском округу у периоду 2004-2010г.

Година	До 5 година	Преко 55 година
2004	0,2	98,2
2005	0,2	98,2
2006	0,07	93,8
2007	0,3	93,2
2008	0,2	95,4
2009	0,1	93,6
2010	0,06	94,5

Морбидитет

Морбидитет је показатељ негативног здравља и представља квантитативни и квалитативни одраз кретања здравља. На основу овог показатеља о обољевању становништва могу се добити информације о: раширености болести, појави нових случајева, степену успешности примене превентивних мера, степену успешности лечења и економским димензијама обољевања.

Општи морбидитет говори о раширености обољевања у току године за одређено подручје и израчунава се као стопа. Овај показатељ се претежно односи на коришћење здравствене заштите, различитих категорија становништва.

Анализа кретања стопе општег морбидитета у посматраном периоду показује да се од 2005 год. стопа смањује и има углавном стабилне вредности, (до 173,6 у 2009г.) али у 2010 год бележи пораст(182,6) (табела бр.14).

Табела бр.14. Кретање опште стопе морбидитета у ванболничким службама на пиротском округу у периоду 2004.-2010.год.

Година	Укупна обољења, стања и повреде	Стопа на 100 становника
2004	192416	187.1
2005	205517	202.4
2006	176556	176.3
2007	172507	174.8
2008	169828	174.6
2009	166404	173.6
2010	175033	182,6

Стопа морбидитета у 2010 год. показује да је сваки становник пиротског округа због болести у просеку два пута користио здравствену заштиту.

Животна средина

1. Здравствена исправност воде за пиће

Праћење хигијенске исправности воде за пиће на територији пиротског округа врши се систематским прикупљањем, анализом, и статистичком обрадом резултата испитивања из постојећег мониторинга воде централних и локалних водовода и тумачења у складу са важећим Правилником.

У току 2010.год извршена је контрола здравствене исправности воде за пиће из централних градских водовода у Пироту, Димитровграду и Белој Паланци.

Резултати испитивања су показали да је од **919 узорка** воде за пиће из мреже централних градских водовода, здравствена неисправност утврђена код **105 узорка (11,42%)**. Разлог повећане неисправности су замућења изворишта због обилних падавина у априлу и мају и уједно продор сулфиторедукујућих спорогених бактерија у мрежу.

Из мреже међусеошког водовода Крупац у 2010 год. узета су **26 узорка** воде, од којих је **6 узорка(23,1%)** било здравствено неисправно. Узрок неисправности је одсуство резидуалног хлора и присуство сулфиторедукујућих бактерија и бактерија фекалног порекла.

Из мреже сеоских водовода узето је **33 узорка**, од којих је **25(75,7%)** показало здравствену неисправност, због бактерија фекалног порекла и недостатка резидуалног хлора. Ово је показатељ да не постоји било каква дезинфекција сеоских водовода.

Са јавних водних објеката узето је **18 узорка** воде, а код **9(50%)** регистрована је здравствена неисправност. Код 4 узорка је била присутна хемијска неисправност због присуства нитрата, док је бактериолошка неисправност због присуства бактерија фекалног порекла утврђена код 5 узорка.

Са локалних водних објеката у 2010 год. узета су **53 узорка** воде за пиће. Код **31(58,49%)**, регистрована је здравствена неисправност, због присуства бактерија фекалног порекла.

На основу ових података може се рећи да се градско становништво пиротског округа из централних градских водовода снабдева хигијенски исправном водом за пиће, за разлику од воде из сеоских водовода и јавних и локалних водних објеката над којима се не врши хемијско санитарни надзор, контрола исправности воде и дезинфекција тако да такви извори водоснабдевања представљају сталну епидемиолошку опасност од избијања цревних заразних болести.

2. Анализа података о загађености ваздуха у урбаним срединама

Контрола квалитета ваздуха у Пироту прати се континуирано на три мерна места . Прикупљају се узорци : чађи, SO₂ и NO₂ и једном месечно- ароседимент.

Повећање концентрације чађи дешавало се у грејној сезони а узрок је велики број ложишта у приватним домаћинствима. Процена квалитета ваздуха путем аероседимента вршена је на основу вредности укупних таложни материја- кадмијума и олова. Резултати испитивања показали су да у 2010 год. нису утврђене повећане вредности укупних таложних материја и тешких метала у испитиваним узорцима.

Имунизација

Обухват предвиђеном вакцинацијом на територији пиротског округа у 2010.год реализован је 89,4% плана. Ово је последица недостатка појединих вакцина у 2010 год. Уместо планиране три генерације, вакцинисана је само једна генерација против хепатитиса Б,а код поједине новорођенчади вакцина била контраиндикована. (таб.бр.15)

Табела бр.15 Обухват вакцинацијом у односу на план (%)

	2008год.	2009.год	2010 год.
Регион	98,9	90,9	89,4
Пирот	99,3	92,3	70,3
Бела Паланка	98,0	92,4	91,2
Бабушница	97,4	90,4	89,6
Димитровград	98,1	88,9	100,0

ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Служба Опште медицине

У служби Опште медицине у 2010. год. било је 437381 посета лекару и утврђено је укупно 98764 обољења, стања и повреда. У просеку сваки припадник популације одраслих у 2010 год.имао 1,4 обољења и реализовао 6 посета лекару.

Најчешће групе обољења, стања и повреда утврђене у служби опште медицине на округу, приказани су у табели број 16, а најчешће дијагнозе у табели број 17.

Табела бр.16 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби опште медицине у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Б.Пала нка	Бабуш- ница	Димит- ровград
Бол. система за дисање	(I) 27,3	(I) 27,2	(I)22,7	(I)44,4	(IV)11,6
Болести система крвотока	(II)17,5	(II) 17,6	(II)21,9	(II)13,5	(I) 18,2
Бол.миш.-кош.с. вез.тквива	(III)11,8	(III) 11,6	(III)10,4	(III)9,0	(II)16,6
Бол. система за варење	(V)5,6	(V) 5,5	(IV)6,4	(IV)5,5	
Бол. мокраћнополног сис.			(V)6,4	(V)5,0	
Симпт.знаци ,пат. налази.	(IV) 6,6				(III) 16,3
Болести нервног система					(V)11,7
Бол. коже и поткож. тквива					
Душевни поремећаји		(IV)7,6			

Табела бр.17 Структура најчешћих дијагноза у служби опште медицине у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Pharyngitis et tonsillitis	(I) 17,0	(II) 10,0	(I)15,5	(I)38,6	
Hipertensio arter.	(II)11,3	(I) 11,4	(II)14,5	(II)8,9	(II) 11,1
Друга оболења леђа	(III)6,6	(III)4,7	(III)6,6	(III) 4,9	(I) 12,1
Друге спец.и неспец повреде					
Друге бол.коже и потож.тквива					
Други симпт. знаци и лаб.нал.	(IV)3,8			(V)3,4	(V) 7,3
Друге бол. једњ.жел. и дванаесто палачног црева			(IV)3,8	(IV)3,6	
Dolor abdominalis et pelvis					(IV)8,9
Мигрене и друге главобоље	(V) 3,1				(III)10,9
Laringitis et tracheitis					
Неурот.стрес.сомат.поремећај		(IV)5,2			
Запаљ.душница.опст.б.плућа		(V)4,1			
Дијабетес			(V)3,1		

Служба за здравствену заштиту деце
(5130)

У служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2010. години, било је укупано 57599 посета код лекара при чему је утврђено је 27633 обољења, стања и повреда.Један лекар збрињавао је у просеку 640 детета . Остварено је 11 посета по детету, од чега 1,8 посета саветовалишту. Регистровано је 5,4 стања, повреда по детету.

Најчешће групе обољења,стања и повреда утврђена у служби за здравствену заштиту деце на округу дате су у табела бр 18, а најчешће дијагнозе у табели број 19.

Табела бр.18 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту деце у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Болести система за дисање	(I) 78,6	(I) 77,5	(I) 87,0	(I) 80,2	(I) 71,7
Заразне и паразит. болести	(II) 6,1	(II) 7,6	(III) 3,0		(II) 7,1
Бол. коже и поткожног ткива	(III) 4,1	(III) 4,0	(II) 3,2	(II) 6,2	(III) 4,5
Симпт.знаци,патол.налази	(IV) 1,9			(III) 4,4	(V) 2,5
Болести ока и припојка ока	(V) 1,8	(IV) 1,8		(IV) 2,1	(IV) 3,2
Бол.мокраћнополног система				(V) 2,0	
Болести система за варење			(IV) 1,4		
Бол.ува и мастоид.наставка		(V) 1,7			
Повреде,тровања,спољ.факт.			(V) 1,4		

Табела бр.19 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту деце у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Pharyngitis et tonsillitis acuta	(I) 52,7	(I) 45,3	(I) 70,8	(I) 74,4	(I) 48,3
Infectiones tractus respiratorii	(II) 13,8	(II) 18,3	(IV) 4,4		(II) 13,0
Bronchitis acuta	(III) 7,9	(III) 10,6	(III) 5,1	(IV) 2,2	(V) 3,4
Др.бол.коже и поткож. ткива	(V) 3,1	(V) 2,7	(V) 3,0	(II) 5,8	(IV) 3,6
Друге вирусне болести	(IV) 3,2	(IV) 4,6			
Dolor abdominalis				(III) 2,4	
Laringitis et tracheitis			(II) 5,3		(III) 4,4
Болести вежњаче ока				(V) 1,9	

Здравствена заштита школске деце (12.179)

У служби за за здравствену заштиту школске деце у 2010. години било је укупно 57289 посета лекару и утврђено је 30142 обољења, стања и повреда. У просеку, један лекар збрињава је 1107 детета школског узраста. Остварено је 4,7 посета и утврђено по 2,5 обољења по детету.

Најчешће групе обољења, стања и повреда у служби за здравствену заштиту школске деце приказана су у табели 20, а најчешће дијагнозе у табели 21.

Табела бр.20 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине у 2010.год

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Болести система за дисање	(I) 70,0	(I) 69,6	(I) 85,3	(I) 71,2	(I) 65,2
Симп. знаци и пат. лаб налази	(III) 5,6	(III) 5,5		(II) 7,9	(II) 7,0
Заразне и параз. болести	(II) 6,2	(II) 6,0	(V) 1,7		(III) 6,9
Бол. коже и поткожног ткива	(V) 3,9	(V) 3,4	(III) 2,3	III 5,7	(IV) 5,3
Повреде и тровањ. последице деловања спољних фактора	(IV) 4,2	(IV) 4,6	(II) 2,4	(IV) 3,7	(V) 3,4
Бол. мокраћно пол. система				(V) 2,7	
Болести система за варење			IV 2,0		

Табела бр.21 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабуш-ница	Димитровград
Pharyngitis et tonsilitis	(I) 43,4	(I) 30,2	(I) 75,3	(I) 68,0	(I) 42,9
Infectiones tract.respiratorii	(II) 17,3	(II) 27,0			(II) 8,0
Bronchitis acuta	(III) 4,4	(III) 6,0	(IV) 2,3		
Др.бол.коже и поткож.тквива			(III) 2,0	III 4,5	(V) 4,3
Dolor abdominalis et pelvis				(II) 5,0	
Др.сим.знаци и пат. налази					
Друге вирусне болести	(IV) 4,2	(IV) 6,0			(IV) 4,6
Laryngitis et tracheitis acuta	(V) 3,2		(II) 5,3		(III) 7,6
Др.спец.и неспец. повреде		(V) 3,8		IV 2,5	
Мигрена и др.главобоље				V 2,0	
Др.бол.црева ,потрбушнице			(V) 1,7		

Служба за здравствену заштиту жена
(43330 жена преко 15 година старости)

У служби за здравствену заштиту жена у 2010 години број посета код лекара је био укупно 17187 и утврђено је 18494 обољења, стања и повреда.Један лекар збрињава 4834 жена.Број посета по једној жени је 0,4 а број обољења 0,4.

Најчешћа група обољења, стања и повреда утврђена у служби за здравствену заштиту жена је приказана у табела 22, а најчешће дијагнозе у табели 23.

Табела бр.22 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту жена у 2010.год

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабуш-ница	Димитровград
Болести мок. полн. система	(I) 65,6	(I) 61,6	(I) 87,7	(I) 86,0	(I) 95,9
Трудноћа,рађање и бабиње	(II) 18,4	(II) 20,9	(III) 3,2	(II) 4,7	(III) 1,4
Тумори	(III)10,3	(III)11,4	(II) 8,0	(IV) 3,7	(II) 2,0
Заразне и параз. болести	(IV) 1,6	(IV) 1,8			
Сим.знаци,пат. лаб. налази	(V) 1,3		(IV) 0,3	(III) 4,1	
Бол. крви и крвотв. органа				(V) 0,4	(IV) 0,7
Бол. жлез. са унут. лучењем		(V) 1,5	(V) 0,3		
Бол. система крвотока					(V) 0,09

Табела бр. 23 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту жена у 2010.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Друга запаљ. женских карличних органа	(I)19,4	20,0	(III)11,5	(I)19,7	(I)26,5
Поремећај менструације	(II)17,1	(III) 13,4	(I)17,1	(III)17,1	(III)14,4
Др.обољ.пол.мокраћ. пута	(III)15,0	(II)11,2		(IV)19,3	
Morbi climactericti	(IV)7,9		(IV)11,2	(II)10,4	(II)31,2
Salpingitis et ooph ritis					(IV)7,0
Cervicitis uteri			(V)9,6		
Др.бол. сист. за мокрење			(II)15,5		
Cystitis				6,1	(V)8,6
Друге компликације трудноће и порођаја	(V)5,3	(IV)7,0			
Neopl. malignum mamae		6,2			

Болести од већег социјално медицинског значаја

У ову категорију сврставају се оне болести које су изазване факторима социјалне средине или је на њихов настанак утицај социјалне средине има велики значај. На основу критеријума - учесталости, смртности, неспособности и инвалидитета, економских последица по појединца и друштво и скуп дијагностичких и терапијских поступака који представљају основ за процену социјалне болести, у ову групу спадају: болести срца и крвних судова, малигне болести, повреде, шећерна болест, болести зависности (пушење, ахолизам, наркоманија), каријес....

Најчешће болести од социјално медицинског значаја које су регистроване на територији пиротског округа у 2010.год су:

1. **малигна обољења(4128),**
2. **шећерна болест(4105)**
3. **коронарне болести(2484)**
4. обструктивне болести(2021)
5. психозе(1023),
6. хронична бубрежна инсуфицијенција(34)
7. наркоманија(20)
8. мишићна дистрофија(5)
9. хемофилија (1)
10. реуматска грозница (1)

У периоду 2008 – 2010 год. запажа се повећање броја оболелих од болести већег социјално о медицинског значаја на пиротском округу (табела бр.24).

Табела.бр24

Болести од социјално медицинског значаја на територији
пиротског округа у периоду 2008- 2010.г

Обољења	Округ			Пирот			Бабушница			Б.Паланка			Димитровград		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008.	2009	2010	2008	2009	2010
Малигне б.	3548	3898	4128	2448	2692	2841	389	416	446	357	404	434	354	386	407
Психозе	969	993	1023	717	734	750	102	103	107	56	61	66	94	95	100
Дијабетес	3731	3926	4105	2563	2614	2679	414	434	455	467	555	628	287	323	343
Коронар.б	2081	2296	2484	1469	1604	1720	150	173	197	237	273	295	225	246	272
Опструкт.б	1799	1927	2021	1289	1393	1467	68	68	68	245	261	276	197	205	210
Хр.бубр.ин	32	33	34	6	6	7	1	1	1	25	26	26	-	-	-
Наркоман.	15	20	20	9	12	12	1	2	2	5	6	6	-	-	-
Прог.миш. дистрофија	5	3	5	3	3	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Хемофилиј	1	1	1										1	1	1
Реум.грозн.	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-

Хитна медицинска помоћ

У хитној служби пружена је помоћ за 37099 лица, од чега је 7951 на месту повређивања и разбољевања.

Рендген и ултразвучна дијагностика

Рендген дијагностику користило је 22609 пацијената, којом приликом је реализовано 27125 дијагностичких услуга. Ултразвучну дијагностику користило је 18600 пацијената и остварено 39049 дијагностичких услуга.

Лабораторијска дијагностика

У 2010 год. урађено је 88962 хематолошких анализа, 271663 биохемијских анализа и 240492 прегледа урина.

Поливалентна патронажа

Патронажа је на територији пиротског округа обавила 3221 посету новорођенчету и породиљи и 18546 посета породици.

Општа болница Пирот

Општа болница у Пироту располаже са 332 постеље. Дневно је у 2010 год било заузето 203 болничких постеља. Просечна заузетост болничких постеља износила је 61,0 %, а просечна дужина лечења 7,2 дана.

Стопа хоспитализације била је 107,8 и спада у категорију средње стопе. Стопа леталитета 3,5.

У току 2010 год реализовано је 146392 специјалистичка прегледа и 150458 интервенција за амбулантне пацијенте.

Искоришћеност према Плану реализовале су: служба интерне медицине, одељење ортопедије и служба психијатрије (таб.бр.25). Подаци о леченим и оперисаним лицима у хируршким службама Опште болнице Пирот за 2010.годину приказани су у таб.бр. 26

Табела бр.25 Индикатори обима и квалитета болничке здравствене заштите за 2010. год

организационе јединице	постеље	Дневна заузетост бол. пост	Просечна дужина лечења	Просечна заузетост болничких постеља(%)	Искоришћ.б.п. у односу на план (%)	Стопа хоспитализације	Стопа леталитета болнице
Интерна медицина	73	54	8,9	73,8	86,9		
Пнеумфтизиологија	21	14	10,4	66,6	78,4		
Педијатрија	19	7,5	3,9	39,5	46,5		
Хирургија	50	26	5,7	52,4	61,6		
Гинеколог.и акушер.	44	19,6	4,4	44,7	52,6		
ОРЛ	9	4	6,7	46,9	55,2		
Офталмологија	9	5	5,6	53,9	63,4		
Ортопедија	27	23	8,9	84,3	99,2		
Урологија	14	7	3,3	48,9	57,5		
Неурологија	21	14,4	8,2	68,7	80,8		
Психијатрија	25	25,4	16,8	101,8	118,8		
Инфективно	7	3	5,8	40,0	47,1		
Продужено лечење	13	-	-	-	-		
УКУПНО	332	203	7,2	61,0	71,8	107,8	3,5

Табела бр.26

Организациона јединица	постеље	Број хоспитализованих		Број оперисаних	
		план	извршење 2010	план	извршење за 2010
ОРЛ	9	505	231	108	97
Офталмологија	9	515	318	230	192
Хирургија	50	1960	1667	900	1055
Ортопедија	27	670	931	450	493
Гинек.акушерство	44	2000	1650	2506	2272
Урологија	14	630	765	310	341
Укупно	153	6280	5562	4504	4450

Кадровска структура примарне и секундарне здравствене заштите на пиротском округу

Примарну здравствену заштиту у 2010 г. обезбеђивало је 147 лекара, 305 медицинских техничара (34 са вишом и 271 са средњом стручном спремом), 36 стоматолога, 55 стоматолошких техничара, 2 фармацеута, 5 здравствених сарадника.

Секундарну здравствену заштиту становништву у 2010г пружало је : 114 лекара (100 специјалисти), 3 фармацеута, 4 здравствена сарадника сарадника, 351 медицинских техничара (39 са вишом и 312 са средњом стручном спремом)

Табела бр.27 Кадар у Примарној здравственој заштити на територији пиротског округа у 2010.год.

КАДАР	Округ	Пирот	Бабушница	Димитровград	Бела Паланка
лекари	147	77	22	20	28
стоматолози	36	23	4	3	6
фармацеути	2	-	-	-	2
здравствени сарадници	5	5	-	-	-
стомат. техничари	55	35	6	5	9
медицин. техничари	305	156	44	56	49
укупно	550	184	76	84	94

Табела бр.28 Кадар у Секундарној здравственој заштити у 2010 год..

кадар	2010 год
лекари	114
фармацеути	3
здравствени сарадници	4
мед. техничари	351
укупно	472

Табела бр.29 Укупан број здравствених радника и здравствени сарадника ПЗЗ и СЗЗ на територији пиротског округа у 2010 г.

кадар	2010
лекари	261
стоматолози	36
фармацеути	5
здравствени сарадници	9
мед .техничари	656
стомат.техничари	55
укупно	1022

ЗАКЉУЧАК

1. Број становника на пиротском округу се из године у годину смањивао.Процењени број становника пиротског округа за 2009.год (95861) показује да се број становника смањило за 21038 у односу на попис из 1991.год. На територији пиротског округа изражено је старење становништва, присутно је перманентно смањење учешћа најмалађе популације (0 –14 год.),а повећање учешћа старијих годишта (50 и више). То по *Sundberg-u* значи да је биолошки тип становништва пиротског округа - регресиван.

2. Наталитет становништва пиротског округа је низак, јер се број живорођених у протеклом периоду смањивао. Стопа наталитета је неповољна јер су вредности испод 12 промила .Природни прираштај је негативан, такође у сталном опадању, стопа је у 2010 год. била –9,1 (таб.бр.6)

3. Стопа општег морталитета имала је растући тренд од 2004 - 2007 год.Надаље стопа је у опадању, па је у 2010г. присутно је извесно смањење смртности (15,6) у односу на 2009 год (16,9) (таб. бр. 10). Највећи број умрлих је у старосној групи преко 55 година и то код припадника мушког пола- вредност стопе 40,6,а код жена 38,5. (таб.бр. 11)

Стопа морталитета одојчади имала је највећу вредност у 2005 год (6,6). После извесних осцилација, стопа је у сталном паду у периоду од 2007 до 2010 год . Тако је у 2010 год, вредност стопе 1,7 и скоро је двоструко мања у односу на 2009 год.Смртност одојчади на пиротском округу спада у категорију врло ниске смртности .

4. Стопа општег морбидитета на територији округа износила је 182,6 што значи да је сваки други становник пиротског округа био болестатан.Број посета по становнику у здравственим службама пиротског региона био је: 6 у општој медицини, 11 у области здравствена заштита деце, 4,7 у области здравствене заштите школске деце и 0,4 посета у служби за здравствену заштиту жена .

5. Најчешће болести одраслог становништва биле су: 1.Болести система за дисање,2.Болести система за крвоток,3.Болести мишићно коштаног система и везивног ткива; код деце :1.Болести система за дисање, 2.Заразне и паразитарне болести и 3.Болести коже и поткожног ткива,код школске деце:1.Болести система за дисање, 2.Заразне и паразитарне болести 3.Симптоми,знаци патолошки и клинички лабор.налази.; и код жена:1.Болести мокраћно полног система, 2.Трудноћа рађање и бабињаре 3.Тумори

6. Најчешће болести од социјално медицинског значаја које су регистроване на територији пиротског округа у 2010.год су:

- **малигна обољења(4128),**
- **шећерна болест(4105)**
- **коронарне болести(2484)**

7. Стопа хоспитализације у 2010год била је 107,8 , заузетост болничких постеља 61,0% и просечна дужина лечења 7,2 дана. Ови показатељи говоре о недовољној искоришћености болничких капацитета пиротске болнице.

8. Највећа стопа незапослености забележена је у општини Бела Паланка и у 2009 год.износила је 50,23, док је на нивоу округа стопа незапослености била 35,23. Стопа незапослености у Републику Србији у 2009 г. била је 26,0

Најнижа просечна зарада запосљених на територији пиротског округа је у 2009.год била такође у општини Бела Паланка (19.677 д) а највиша у општини Пирот (29.720 дин).

9. Градско становништво на територији округа снабдева се хигијенски исправном водом за пиће за разлику од воде из сеоских водовода и јавних и локалних водних објеката над којима се не врши хемијско санитарни надзор, контрола исправности воде и дезинфекција тако да такви извори водоснабдевања представљају сталну епидемиолошку опасност од избијања цревних заразних болести.

Контрола квалитета ваздуха у 2010.г показује да је била повећана концентрација чађи у грејној сезони. Резултати испитивања показали су да у 2010 год.нису утврђене повећане вредности укупних таложних материја и тешких метала у испитиваним узорцима.

Начелник центра за социјалну медицину
Прим.Др Вишеслав Ранчић

Др Елизабета Алексић
спец. социјалне медицине

Др Драгана Јовановић
спец. социјалне медицине